

- 77 Стахів М. Західня Україна. Нарис історії державного будівництва та збройної і дипломатичної оборони в 1918-1923 рр. Т.4. Скрантон, 1960. 192 с.
- 78 Химка Дж.-П. Зародження польської соціал-демократії та українського радикалізму в Галичині (1860 - 1890). - К., 2002. - 328 с.
- 79 Ярославин С. Визвольна боротьба на західно-українських землях у 1918-1923 рр. - Філадельфія, 1956. - 184 с.
- 80 Koko E. W nadziei na zgodę. Polski ruch socjalistyczny wobec kwestii narodowościowej w Polsce (1918-1939). - Gdańsk, 1995. - 247 s.
- 81 Najdus W. Polska partia socjalno-demokratyczna Galicji i Śląska. 1890 - 1919 - Warszawa, 1983. - 719 s.
82. Najdus W. Ignacy Daszynski 1866 - 1936. - Warszawa, 1988. - 564 s.

Zhernokleyev O., Raykivsky I.

MYKOŁA HANKEVYCH (1869 - 1931). THE BASIC MARKS OF LIFE AND POLITICAL ACTIVITY

The article is devoted to the known ukrainian political figure E.Hankevych. In the beginning of the 20th centuries he headed the Ukrainian social-democratic party of Halychyna and Bukovyna, actively cooperated with polish socialists. His political activity is opened on a background of processes of the Ukrainian national revival, development of social-democratic movement in Halychyna.

Лильо І.М.

ФІНАНСОВІ СТОСУНКИ ЄВРЕЙСЬКОЇ ГРОМАДИ ТА ОРГАНІВ МІСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЛЬВОВА В 30-50-х рр. XVIII ст.

Проблема стосунків євреїв та міської влади Львова у першій половині XVIII ст. маловідома. Через недостатнє опрацювання джерельного матеріалу, зокрема міських фінансових книг, окремі питання потребують уточнення. Перші спроби істориків звернутися до даної теми окреслили лише головні аспекти проблеми [9]. Найповажніші дослідження з історії євреїв Львова належать довоєнному досліднику Маєру Балабану [10]. Його працям властива виважена послідовність при вивченні джерельного матеріалу та добра логіка викладу.

В розвідках післявоєнного часу фінансовому аспекту проблеми не приділялось належної уваги [11]. Монографія М.Меламеда, присвячена історії євреїв Львова в XIII - першій половині XX ст., не є прикладом вдалого використання доступних автору джерельних відомостей. Попри вагомість виконаної роботи, окремі висновки щодо економічного та соціального становища громади в першій половині XVIII ст. є хибними або потребують суттєвого доповнення [12].

На сьогодні відсутні розвідки, які б висвітлювали питання соціальних та правничих стосунків, що існували в середовищі єврейського кварталу, демонстрували значення їх впливу на фінансову політику керівництва

кагалу. Водночас бракує серйозних праць, виконаних на основі наявного джерельного матеріалу, які б відображали стосунки між чільними посадовими особами Львова та єврейськими торгівцями, ремісниками, керівниками міської та передміської общин [12, с.92]. До позитиву останнього часу слід віднести видання книг про привілеї міста Львова, особливо його частини, пов'язаної з розвитком національних громад міста [13].

Доступні джерела вказують, що спад економіки у фінансовому господарстві Львова та політична криза першої половини XVIII ст. посилили в місті антисврейські настрої* [14]. Зауваження частини дослідників, що пересічне міщанство конфліктувало з єврейською общиною виключно через нетерпимість у релігійних питаннях, на нашу думку, не є вірними. Це ж підтверджують висновки, зроблені в передвоєнних наукових дискусіях [15].

Саме тому аналіз питання економічної політики магістрату щодо євреїв на підставі вивчення фінансових документів, зокрема тижневих міських книг — мануалів [6], підсумкових річних книг — інвентарів [2] та іншої фінансової [1] документації, має велике значення. Такі документи дають уявлення про значення євреїв у господарстві Львова.

В інвентарній книзі міста за 1730-1750 рр. віднайдено документ, який добре ілюструє економічну позицію львівського магістрату щодо єврейської громади [3, арк.428]. Він представлений у вигляді підсумкового, узагальнюючого звіту і охоплює хронологічно кінець XVII ст. та першу половину XVIII ст. Міський писар виділив його в інвентарі як окремий список, що свідчить про неабияке значення цих записів для економічного життя міста. Документ привертає значну увагу дослідників. Окрім статистичного підрахунку писарем заборгованостей конкретних категорій євреїв перед міським бюджетом, текст дозволяє докладніше окреслити різницю в оподаткуванні між "міськими" та передміськими єврейськими громадами [3, арк.449]. Цікавою є стилістика документа, створеного львівським писарем Францішком Веніно. Документ адекватно відображає ставлення чільних посадових осіб Львова до єврейської громади [3, арк.451, 454].

На наш погляд, названий документ є свідченням того, що однією з головних причин протистояння між євреями та львівським магістратом були економічні чинники. Конфлікти переважно зводилися до суперечок, викликаних порушеннями євреями засад податкової політики та законодавчих норм в питаннях торгівлі. Такі суперечки були для міста не новим явищем, однак характерною особливістю XVIII ст. стало звинувачення євреїв у зраді господарських та політичних інтересів громади міста

---

* Антисврейські виступи, спричинені переважно економічними мотивами, мали місце у Львові в 1718, 1732, 1751 рр.

під час шведського нападу в 1704 р., який мав для господарства Львова негативні наслідки впродовж усього століття. Писар зазначив, що євреї з Краківського передмістя Львова намагались уникнути пограбування з боку шведських вояків, виказали їм місце знаходження цінностей, які були заховані в костелах та монастирях Львова [3, арк.456].

З іншого боку, серйозно звинувачуючи євреїв у нищенні господарського потенціалу міста, влада в умовах загострення економічних негараздів та наростаючого соціального протистояння провадила подвійну політику. Урядовці намагались обмежити господарську діяльність євреїв територією середміського та приміського кагалів. Однак, отримуючи очевидні прибутки владні мужі охоче користали з якісних та дешевих послуг ремісників єврейського походження [7, арк.181, 537, 636, 946]. Серед львівських бляхарів, золотарів, шинкарів, лихварів, дрібних перекупників відсоток євреїв був дуже високий [16, с.45]. Єврейська громада міста була складовою частиною міського господарства, а окремі її члени мали значний вплив на його розвиток [16, с.36].

Складна політична ситуація в Речі Посполитій та прохолодна позиція щодо євреїв з боку королів Августа II [16, с.21] та Августа III додатково ускладнювали економічні й політичні позиції громад на території країни. Львівська спільнота, на противагу іншим, перебувала в дещо “привілейованішому” становищі, бо користувалася широкою автономією, основу якої становили отримані в минулому привілеї. Економічне становище євреїв особливо погіршилось, як не парадоксально, після погромів 1664 р. Для відшкодування економічних та матеріальних збитків король Михайло Вишневецький зрівняв євреїв у правах з львівським міщанством [13]. У 1735 р. громада вкотре підтвердила ці привілеї. Саме з цих причин місцева влада Львова у більшій частині конфліктних ситуацій не мала жодного правничого впливу на цю категорію власних громадян. В умовах послаблення королівської влади впродовж XVIII ст. львівський магістрат марно намагався посилити вплив на євреїв. Усі стани міста виступали за скасування наданих їм привілеїв. У період найгострішого протистояння керівництво кагалу з метою захисту прав спільноти було змушене шукати порозуміння з місцевими і столичними чиновниками [16, с.10].

Законодавчі рішення львівської Ради мали на меті обмежити господарську активність євреїв у Львові виключно територією середміського кварталу. Видання таких актів, як заборона укладення договорів про оренду приміщень в межах середмістя між християнами та євреями [16, с.43] й заборона укладення між євреями і містом економічних угод, не стало перешкодою для розвитку дільниці. Єврейське самоврядування продовжувало діяти у Львові за встановленими внутрішніми законами. На початку століття Краківський та середміський кагали, незважаючи на внутрішні

суперечки, створили спільну касу і канцелярію, яка розташовувалася на вулиці Жидівській [16, с.19].

Наприкінці першої половини XVIII ст. змінювалося господарське обличчя єврейських кварталів. Замість дерев'яних будівель у середмісті, а також у Краківському і Галицькому передмістях хаотично споруджувалися триповерхові та чотириповерхові кам'яниці. У дільницях поряд із розкішшю і багатством [17, с.138] процвітала перенаселеність, зубожіння та безробіття, що змушувало багатьох євреїв переселятися в навколишні містечка – Броди, Бучач, Жовкву, Свірж.

Через брак придатної для життя території бідніше населення самочинно забудовувало власними господами та дрібними підприємствами земельні ділянки між львівськими мурами, які належали до муніципальної власності [12, с.93]. Євреї утримували дрібну худобу і для задоволення власних потреб у будівельних матеріалах розтягували каміння з оборонних мурів. Ці дії шкодили обороноздатності міста та викликали незадоволення з боку магістрату [3, арк.94]. Щоправда, протиправне заселення й освоєння земель між міськими мурами було давньою загальнольвівською тенденцією [8, арк.45-52].

Урядовці Львова щороку визначали для євреїв обов'язкову сплату різноманітних податків та чиншів. Вона була такою, як і для решти мешканців Львова. Основним вважався поголовний податок [2, арк.223]. Сплату цього податку постійно затримували з різних причин. Основною причиною боргів вважався брак грошей, спричинений важким економічним становищем. Заборгованості накопичувались упродовж десятків років. У міські фінансові книги першої половини XVIII ст. було перенесено рахунки заборгованостей громади з минулого століття. Окремі суми сягнули розміру кількарічних фінансових бюджетів Львова [2, арк.452]. Найбільшими були заборгованості з податку від нерухомості, права роздрібної торгівлі.

Додатковим тягарем для всієї громади Львова вважалися надзвичайні податки та контрибуції. Вони характерні саме для першої третини XVIII ст. і були спричинені перебуванням у місті військових гарнізонів та видатками на їх утримання. Це ускладнювало завдання остаточного розрахунку євреїв з податковою службою Львова. У випадку з надзвичайними рахунками магістрат використовував пропорційний розподіл контрибуцій [16, арк.46] між усіма релігійними общинами міста. Тоді для сплати боргів єврейська громада підвищувала податки та вдавалася до внутрішніх і зовнішніх позик [12, с.93].

Складні економічні умови господарської діяльності за межами кварталу змушували євреїв частіше звертатися за протекцією до львівської юридичанської шляхти та католицького духовенства [4, с.23]. У XVIII ст. юридики стали для міста великим економічним лихом. Найзаселенішими у

Львові були території монастиря Бенедиктинок, Старостинська юридика, вулиці Сербська та Руська [12, с.93]. Їх жителі користали зі всіх переваг міської інфраструктури, але відмовлялися сплачувати до львівської скарбниці будь-які податки. У XVIII ст. спостерігалася тенденція до зростання напруження між “старими” львівськими євреями та новоприбулими – юридичанськими. Керівництво міського гетто подало в судові органи заяви про відмежування єврейського кварталу від дій юридичанських співплемінників [16, с.49-50]. Водночас тягар утримання в належному стані міських комунікацій переклався на решту населення, а це сприяло посиленню напруження між християнами та євреями.

Велике занепокоєння влади викликали випадки постійного порушення з боку євреїв права міських монополій на виробництво алкогольних напоїв [5, арк.453], воску [18, с.131], транспортних послуг. Представлений звіт та інші документи рясніють наріканнями писаря на шкідливі для Львова економічні дії юридичанських партачів та євреїв [3, арк.304].

Протириччя юдейської громади та магістрату в 30-50 рр. XVIII ст. необхідно розглядати і в ракурсі боротьби двох моделей господарського та фінансового розвитку міста. Магістрат Львова продовжував використовувати стару й неефективну модель формування міського бюджету за допомогою підтримки та невиправданої протекції ремісничих монополій. Криза виробництва, наплив до Львова в середині XVIII ст. великої кількості заробітчан і, як наслідок, поява незнаного раніше безробіття підштовхувала збіднілих міщан звертатися за дешевшими послугами саме до єврейських ремісників. Євреї, скоріше переймали новітні методи господарювання, намагалися застосувати їх на міському ґрунті та активно шукали шляхів виходу з несприятливого для них становища.

У той час в місті загострилося питання оренди і купівлі житла. Отримання у власність житла та особливо права оренди крамниць на території економічно вигідного й безпечного середмістя було для єврейських ремісників і торгівців життєво важливим [12, с.94]. Для досягнення мети вони часто діяли протизаконно. Почастішали випадки, коли через підставних осіб ці категорії підприємців викупували чи брали в довготривалу оренду земельні ділянки [4, арк.23] та нерухомості [3, арк.94]. Проблема полягала в тому, що в подальшому такі маєтності де-факто приєднувалися до юридичанських територій і ставали недосяжними для міської податкової служби, а податок з них далі продовжували сплачувати легітимні городяни.

Періодично обидві сторони намагалися законно вирішити проблеми. У 1740 р. громада підписала з містом чергову угоду про торгівлю [4, арк.94]. Але, як правило, до реалізації зобов'язань не доходило, і усі домовленості залишалися лише на папері. Попри це присутність євреїв на території середмістя у 30-50-х рр. вже була реальністю [3, арк.60]. У сере-

дині XVIII ст. внутрішня консолідація їх громад у містах південно-східної частини Речі Посполитої стягнула вершини могутності [19, с. 134]. Завдяки вдалій організації внутрішнього устрою вони активно протегували вигідні рішення в керівних органах міської ради, опиралися на захист духовенства і шляхти. При цьому активно використовувався авторитет окремих патрициїв, які мали перед єврейськими лихварями значні борги.

У першій половині XVIII ст. продовжувався процес пошуку компромісу між магістратом та керівництвом єврейської громади. Економічний чинник у цих переговорах часто відігравав першочергове значення. Дослідження фінансових документів львівського магістрату може суттєво вплинути на визначення причин і методів вирішення конфліктів між владою та єврейськими громадами.

Додаток *zydzi miejscy.*

Debet.

1. Summy niedopłacone według Complicacji Anni 1683 **2000**

Od tej summy prowizji za lat 57 per a cento debet **7980**

2. Szlachetnemu magistratowi do membrani debet **700**

od tej summy prowizji ab. 1622 odebrano w 1740 za lat 118
debet **5782**

3. Od handlu w miescie od praw innych do decretu
Anni 1710 **37000**

Po decrecie zaś ab Anno 1710 introatine ad annum presente
1740 inclusine prszez lat 30 po 1400 na rok rachuiac debet **42000**

4. Za szkody calemu miastu w handlach ultra pacta
poczynione jux ta decretum Anni 1710 debet **200000**

Po dekrecie zas ad ultimum exbris 1740 prszez lat 30 **220000**
[429] 6. Ciz zydzi powinni corocznie zapłacić

szarwarcznego alias strazne z kamienic jure etphitenco sobie puszczonych na rok po
2,15 ab Anno 1683 ad ultimum exbris 1740 za lat A 57 debet **171**

7. Ciz zydzi z kamienic i domków swoich zydowskich w miescie będących powinni
corocznie placić kanonu ziemnego.

[436] Procz tego ciz zydzi miejscy winni czwartę czeńsc z podatków jako nizej
Podatek podymnego [1730-1737] **40150**

[439] A 1730 Podatek duplowy na 8000 4 ta pars **2000**

A 1731 Podatek duplowy na 4000 4 ta pars **1000**

A 1732 Podatek duplowy na 4000 4 ta pars **1000**

A 1733 Podatek 12 duplowy na 13000 4 ta pars **3250**

A 1734 Podatek podymnego na 13000 4 ta pars **3200**

A 1735 Podatek 12 złotych na 12000 na sukno dla wojsk J. W. Pana Marszałka Seu regimentarsza generalnego **3000**

A 1736 Podatek 12 złotych na 12000 dla wojsk rosyjskich **3000**

Podatek drugi na tych ze wojsk na 30000 **7500**

Podatek trzeci na tychze wojsk na 30000 **7500**

A 1736 Podatek na 12000 **3000**

A 1737 Podatek na 12000 **3000**

A 1738 Podatek na 18000 **4500**

[440] 13. Procz podatków szwedom pod czas expugnacyij miasta.

Toz miasto zapożyczyło sie y wydalo honoratis Steinbergowi et relignis expensis procz kosciolów talarów bitych 80000. Żydzi zas contra decreta regia od miasta sie odzucili i malo co dali. Należy od nich talarów bitych **20000**

18. [443] In Anno 1732 pod czas interregnum procz podatków zasagnieło miasto na ruzne expensa dla wojsk koronnych 18000. Teraz szarańcza żydowska zapłacić powinna **4500**

[443] 19. In Anno 1734 et 1735 wydalo miasto z ruznych kas miejskich przez Pana pisarza lonherskiego procz podatków jako to na swiece lojowych, papier i inne rzeczy summa 4128. Należy aby tez żydzi zapłacili **1032**

20. [444] Zaciagnelo miasto in A. 1734 to et 1735 procz jak wiele podatków ktore miasto na ten czas placilo summe 36000 od ktorej placi sie prowizji to na barwe całemu dworzowi J. X. JMZ Helsen Omborga marszałka wojsk rosyjskich winno inne honorarja znaczne i wszelkie mieszczanie prszez trzy czwieri roku na tych ze wojsk rosyjskich dawali a smrodliwi żydzi od tego sie wylamywali i malo co albo całkiem nie dali. Należy aby zapłacili **9000**

23. [448] Żydzi miejscy i prszedmiejscy z okupiska powinni pllacic corocznie na kazdy S. Marcina bez zadnej wymówki **25**

Żydzi prszedmiejscy

[449] 1. Z domów na Krakowskim prszedmiejscu poczowszy od Mlyna Zymnowodskiego az po sam kosciol S. Anny powinni placic corocznie wzgledem podatków ad cassam civilem **13400**

2. Ciz żydzi poganscy prszedmiejscy Straznego ab A 1671 ad Annum 1742 za lat A 70 po 16 na rok Debet **1120**

3. Ciz żydzi przekłaci Straznego za lat A 70 po 4 na rok debet **290**

4. Ciz żydzi zondni lupa ubogich nhrzescian z domów na Krakowskim prszedmiejscu poczowszy od Mlyna Zymnowodskiego az po sam kosciol S. Anny za lat A 20 winni **2350**

5. Ciz żydzi złodzieje od szynków gorzalczanych i innych szynków samemu miastu sluzacych placili quandam Annis po 50 za lat A 70 winni **3500**

6. Ciz żydzi ktorzy wszystkie skarby koscielne wykradaja na reparacji burków po przedmiejsiach ktore najbardziej żydzi nawoząc miasto piwem prostym psują i ludzi trują przez lat 60 jakowe burki kottowali miasto 60000 winni **15000**

7. Ciz żydzi ktorzy czary i szatańskie sposoby wszystkie summy od pobożnych panów naszych na chwale Boską legata dane z kosciołów i klasztorów wycingają i na siebie zapisują od ktorzych summ za chasem nie tylko prowizje ale nawet i kapitali nie zaplacą szrutami miejskiej procent od rozwozenia piwa czyniwal miastu Annis 800 f. teraz od lat 60 nawoząc miasto swoim smierdzącym piwem. Szkody od nich **50000**

8. [451] Ciz żydzi przedmiejscy przez ktorzych tak wiele magistrat i rzacow miast dla interesu i zysku przywatnego mniej uwazaja dobra pospolitego i pozywienia dalzego ubogich mieszczań onym pieniendzy do opcych krajów daja i comercije z nimi prowadza przsez co sumienie strasznie zawodza. Daj Panie Boze zeby nieduza woskobjnia miejska czyniwała znaczny prowent miastu teraz zas malo co czyni dla tego ze pogani żydzi na przedmiejsiach Halickim i Krakowskim kilka woskobjni postawili i tam wosk wybijaja i falszyja przez co ma miasto do nich pretensia ad minimum **140000**

9. Ciz żydzi ktorzy drogą arendujac karczmy i domy goscinne miast, miasteczek majentności pańskie i wjosek aby panu zaplacić mogli z podalnych i podruznych ostatni grosz krwawym potem od nich zarobiony ... i niegodziwie szalbierskimi sposobami i napasciami wysilaja ...

Wagi polmiarczne i miasta prowent ten jakze znaczny czyniwal teraz zas [...] ledwie czyni extratione ze żydzi towary albo bez wagi skladaja albo w domach swych szalbierskimi i niesprawiedliwimi wagami wazą ex quo przez jak wiele lat od nych miasto pretensie ad minimum **20000**

10. Sztukowe od Najjasniejszych Krolów Panów naszych milosciwych na wyplacenie długów miejskich i prowizji od sum koscielnych naznaczone czyniwalo znaczna summe, teraz ledwie 400 zł. Dla tego ze żydzi poganie towarów sklady na przsedmiesciu poczynili one prosto ruznymi kradziejzami do miasta wnosza przez co i Rzezpospolita i prowent stracili i miastu szkodzą w tym sztukowym ad Anno 1688 od kturego roku najwienksza licenzie handlaze poczeli od nich miasto pretenduje malo **150000**

11. Prowent pomiernego dekretami JKM uprzywilejowanego przez tych ze żydow przsedmiejskich snisczonego ez ratione ze ciz żydzi contra decreta regia juditiorum boni ordinis falszywe miary alias sledziowki po browarach, strychach i domach swoich trzymaja przsez co przyjezdzajoncym ze zbozem do Lwowa wielka krzywda onym dziejesie jako tez i skarbowi miejskiemu a zatym pretenduje miasto od tych ze zlosliwych żydów ad minimum **50000**

12. Ciz żydzi prawdziwi zdrajcy Rzeczpospolitej i miast JKM nie raz ale tysac i wiecej zdradzili zwlaszcza in 1704 pod czas oblogi szwedzkiej kiedy miasto Lwów oblegali ciz pogancy synowie zeby sie sami od ocupu szwedzkiego chronili nie tylko panów mieszczań, kosciołi i klasztorów ktorzy sie dobrze mieli na sztych szwedom wyjawili

ale nawet o depozytach panskich i szlacheckich po kosciolach zlozone schowane i zakopane tymze szwedom oznajmili do jakowych skarbów naprowadzili gdzie na ten czas milion w miejscu talarów szwedzi zabrali. Jednak niewiem dla czego najasniejsza Rzeczpospolita tych ze zdrajców tak dlugo in regno toleruje.

Od warów miodu i piw nalezy do prowentu stukowego od kazdego waru miodu 4, 16 od wary piwa zas po 3,19 wienc za lat 70 ciz zydzi winni **90000**

13. [454] Takze od gozalek prostych przywozonych i Aquaniti wedlug dekretów od stu kwart od sprzedajacych nalezu po gr. 15 a zydzi po wszystkich przsedmiesciach circum miasta nietylko onej szynkuja i ludzi truja ale i protekciami ruznymi jako zawse zwykli onej do miasta przewoza od ktorzych ad minimum **80000**

14. [455] Ciz zydzi szatanskimi sposobami i przesz imie jakich prawie wszystkie skarbu jak koscilne duchowne klasztorne panske szlacheckie w rekach swoich maia do jakowej przyszli pertekcji i smialosci ze sami nie tylko za cudze skarby i pienandze zywaia ale i wszelkie zbrodni nad chrzescianami popelniaja jako o tym kroniki Polskie sa napelnione i [...] na coraz wienksze expensa tegoz bezchesnego narodu przypatsywac sie i sluchac musimy w tym ze prawie nas wszystkich za worki trzymaja, prosze co dla interesu z nimi przywatnego skarac i uskromic onych niemozemy ... Takze nakazu miastu od kazdych 100 pulmiarków 30 co zas zydzi niedaja. Miasto od tych ze zydzów ad minimum **57000**.

Джерело: ЦДІАУ у Львові, ф.52, оп.2, спр.727, арк.428.

1. Центральний державний історичний архів України у м. Львові ф.52, оп.2, спр.211
2. Там само, спр.726.
3. Там само, ф.52, оп.2, спр.727.
4. Там само, спр.728.
5. Там само, спр.729, арк.453.
6. Там само, спр.749.
7. Там само, спр.873, арк.181, 537, 636, 946.
8. Там само, спр.933.
9. Pzdio Z. Organizacja i praktyka Zydowskich Sadów Podwojewódzkich w okresie 1740-1772 r. – Lwów, 1903; Charewiczowa L. Lwów na przelomie XVII i XVIII wieku // Studia z historii społecznej i gospodarczej, poświęcone prof. F. Bujakowi. – Lwów, 1931 – S.357-375. Schall J. Przewodnik po zabytkach zydowskich m Lwowa. – Lwów, 1935; Pras Z. Galicja – Wrocław, 1999. – S.75-77.
10. Balaban M. Żydzi lwowscy na przelomie XVI-XVII wieku – Lwów, 1909; Ejuds Zycie przywatne Żydów lwowskich na przelomie XVI-XVII Studium historyczne. – Lwów, 1905.
11. Дашкевич Я. Проблематика вивчення українсько-єврейських відносин (XVI-XXст.) // Сучасність. 1992. №8; Подолинський А. Єврейські студії в Україні: розвиток, тенденції, перспективи // Український гуманітарний огляд. – Вип 1 – К., 1999.
12. Меламед М. Евреи во Львове XII – в первой половине XX в. – Львов, 1994
13. Привілеї міста Львова (XIV-XVIII ст.) / Упорядник М. Капраль. – Львів, 1998. Привілеї національних громад міста Львова (XIV-XVIII ст.) / Упорядник М. Капраль. – Львів, 2000.
14. Gumpłowiz L. Prawodawstwo polskie względem Żydów. – Kraków, 1867. – S 20.

15. Czołowski A. "Mord rytualny". Epizod z przeszłości Lwowa. – Lwów, 1899; Ejszd Odpowiedz rabinowi Lwowskiemu Dr. Jechaskielowi Caro w sprawie "mordu rytuanego" – Lwów, 1899.
16. Balaban M. Dzielnica Żydowska, jej dzieje i zabytki. – Lwów, 1909.
17. Łozinski W. Patrycyat i mieszanstwo lwowskie w XVI-XVII wieku. – Lwów, 1890. – S.138
18. Żubky R. Gospodarka finansowa miasta Lwowa 1624-1635. – Lwów, 1930. – S 131
19. Motylewicz J. Żydzi w miastach ziemi przemyskiej i sanockiej w drugiej połowie XVII i XVIII wieku II Żydzi w Małopolsce. Pod red. F. Kiryka. – Przemysl, 1991

Lylio I.

THE FINANCIAL RELATIONS BETWEEN THE JEWISH COMMUNITY AND BODIES OF URBAN SELF-MANAGEMENT IN LVIV IN 1730-1750 s.

The article throws light on the relations between the Jewish Community and the Local Authorities.

On the basis of these documental resources the author comes to the conclusion, that Jews played an important part in the economic life of the town.

Стефанюк Г.В.

**УКРАЇНЬСЬКА ГРОМАДСЬКІСТЬ У БОРОТЬБІ ЗА НАЦІОНАЛЬНУ ОСВІТУ ТА КУЛЬТУРУ В 1941-1944 рр.
(НА МАТЕРІАЛАХ ЗАХІДНИХ ОБЛАСТЕЙ УКРАЇНИ)**

На сучасному етапі демократичного розвитку суспільства при вивченні складних питань недавньої історичної минувшини дослідники звертаються, зокрема, до історії тоталітарних режимів та їх впливів на долю України. У цьому зв'язку постійну увагу привертають події Другої світової війни, у трактуванні якої були різні, іноді протилежні, погляди. Дискусії з концептуальних проблем Другої світової війни продовжуються, і це ще раз засвідчує актуальність дослідження окремих її аспектів, у тому числі й функціонування культурного та освітнього життя, діяльності людей інтелектуальної праці в умовах нацистського тоталітарного режиму.

Дослідження даної проблеми сприятиме відновленню повноти історичної пам'яті, повернення духовних надбань, сфальсифікованих або замовчених понад півстоліття; допоможе активізувати сприйняття суспільством культурно-освітньої спадщини, відкриваючи шлях до вищого рівня культурної свідомості.

Об'єктом дослідження є боротьба за національну освіту і культуру в західноукраїнському регіоні в період німецького окупаційного режиму 1941-1944 рр.

Предметом дослідження є діяльність українських політичних сил, громадськості, товариств і організацій, які діяли на території західних земель України в роки Другої світової війни.

Дослідження передбачає вирішення таких завдань: